

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-30>

УДК 657.6(477)

ГАВРИЛЕНКО Валентина

Черкаський державний технологічний університет

<https://orcid.org/0000-0003-4463-1296>

e-mail: inna@gmail.com

КРОТ Юлія

Черкаський державний технологічний університет

<https://orcid.org/0000-0003-1946-8116>

e-mail: yulichca@ukr.net

БРАЗІЛІЙ Наталія

Черкаський державний технологічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-1058-712X>

e-mail: liza1278@ukr.net

ПАСТЕРНАК Ярослава

Черкаський державний технологічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-6100-2742>

e-mail: 2mee@ukr.net

РОБОЧІ ДОКУМЕНТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

У статті досліджується важливість аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками і підрядниками в контексті забезпечення достовірності та надійності фінансової звітності підприємства та вдосконалення робочих документів аудитора, що дозволить забезпечувати високу якість та ефективність проведення аудиту. Зокрема, автор наголошує, що робочі документи є невід'ємною частиною аудиторської діяльності, які дозволяють аудиторам детально вивчати фінансові документи, встановлювати залежності та зв'язки між різними даними, виявляти можливі фінансові ризики та недоліки, дозволяють ефективно співпрацювати з клієнтами та управлінським персоналом, збільшуючи ефективність комунікації та співпраці між сторонами. Результати цього дослідження мають важливе значення для підвищення рівня довіри до аудиторських послуг та забезпечення надійного захисту інтересів зацікавлених сторін, допоможуть аудиторам ефективніше проводити перевірку кредиторської заборгованості на підприємствах, знизити ризики, правильно організувати роботу та забезпечити якість аудиторської перевірки.

Ключові слова: аудит, докази, документація, контроль, кредитори, перевірка, підрядники, постачальники, робочі документи.

GAVRILENKO Valentina, KROT Iuliia,
BRAZILII Nataliia, PASTERNAK Yaroslava
Cherkasy State Technological University

WORKING PAPERS AS A TOOL FOR EFFECTIVE AUDITING OF SETTLEMENTS WITH SUPPLIERS AND CONTRACTORS

The article examines the importance of auditing settlements with suppliers and contractors in the context of ensuring the reliability and validity of the enterprise's financial statements and improving the auditor's working documents, which will ensure high quality and efficiency of the audit. In particular, the author emphasizes that working documents are an integral part of auditing activities, which allow auditors to study financial documents in detail, establish dependencies and connections between various data, identify possible financial risks and shortcomings, and allow for effective cooperation with clients and management personnel, increasing the effectiveness of communication and cooperation between the parties. According to this, the author has developed a number of unified working documents that can be used during audits of suppliers and contractors of the enterprise. It is also recommended to take into account certain aspects when compiling and applying working documents that will help identify potential problems and shortcomings in the work of the enterprise. But it is necessary to remember that working papers cannot replace the professional assessment of the auditor and his expert knowledge, and also cannot solve all the problems associated with the audit, but they can help in increasing the efficiency and quality of the audit, since with such a combined approach to the audit, it is possible to achieve better results and obtain a more objective picture of the state of financial transactions.

The results of this study are important for increasing the level of trust in audit services and ensuring reliable protection of the interests of stakeholders, will help auditors to more effectively conduct an audit of accounts payable at enterprises, reduce risks, properly organize work and ensure the quality of the audit.

Keywords: audit, evidence, documentation, control, creditors, inspection, contractors, suppliers, working papers.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

З огляду на постійно зростаючу конкуренцію на ринку та змінність законодавчої бази, підприємства повинні забезпечувати високу якість своїх фінансових звітів, а також дотримуватись вимог законодавства та регулюючих органів. У цьому контексті, аудиторська перевірка є необхідною для забезпечення достовірності та надійності фінансової звітності підприємства.

Взаєморозрахунки із кредиторами можуть становити значну частину загальних витрат підприємства

і впливати на його фінансові результати, тому невірно оформлені розрахунки можуть призвести до надмірних витрат, втрати часу на вирішення спірних питань, втрати репутації компанії тощо.

Під час аудиту, перевірка первинних документів може бути часо- та ресурсомістким завданням, особливо коли розглядається велика їх кількість. Також необхідна правильна організація роботи та зберігання робочих документів, оскільки неправильна організація може призвести до збільшення ризику виникнення помилок та ускладнити процес аудиторської перевірки. Крім того, важливо враховувати не тільки самі робочі документи, але й контекст їх використання. Наприклад, необхідно забезпечити належне розуміння факторів, які впливають на розрахунки з постачальниками та підрядниками, такі як: умови договору, податки та інші фактори, що можуть вплинути на точність та повноту розрахунків.

Робочі документи є невід'ємною частиною аудиторської діяльності та відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності та якості аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками і включають в себе різноманітні шаблони та форми, які дозволяють аудиторам детально вивчати фінансові документи, встановлювати залежності та зв'язки між різними даними, виявляти можливі фінансові ризики та недоліки, що можуть вплинути на достовірність даних звітності. Крім того, робочі документи дозволяють аудиторам ефективно співпрацювати з клієнтами та управлінським персоналом, збільшуючи ефективність комунікації та співпраці між сторонами.

Застосування робочих документів дозволяє знизити ризики, правильно організувати роботу та забезпечити якість аудиторської перевірки, збільшуючи ефективність та точність проведення аудиту. Тому, розуміння, розробка та використання робочих документів як інструменту ефективної аудиторської перевірки є актуальним та важливим для бізнесу, для забезпечення фінансової стабільності компанії та попередження можливих фінансових втрат.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Багато видатних вчених, науковців та практиків у галузі аудиту і бухгалтерського обліку присвятили свої роботи вивченню, дослідженню, аналізу та вдосконаленню проблемних питань аудиту кредиторської заборгованості з постачальниками та підрядниками, серед них: Л. В. Безкоровайна [1], С.В. Візіренко [2], Р. Джонсон та М. Дейвіс [3], А. Іванеску та М. Ганеа [4], І.О. Коблянська, Г.Ю. Коблянська, Ж.В. Гребенчук [5], К.Т. Коновалова та А.С. Макарова [6], Л.П. Кулаковська [8], М.О. Никонович [10], М.Ф.Огійчук [11], М. А. Пітель [12], В. І. Подольський [13], О.А Трофименко [14], К.О. Утенкова [15] та інші провідні вчені і економісти, які досліджують проблеми та особливості аудиту кредиторської заборгованості, удосконалення проблемних питань, в тому числі питання оцінки ризиків та пропонують підходи до їх вирішення.

Останні дослідження та публікації підтверджують, що робочі документи є важливим інструментом ефективної аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками та вказують на деякі нові тенденції та підходи. Кравцов А.П. та Ключко І.В. досліджували використання робочих документів в аудиті та їх вплив на якість аудиторських послуг і зазначали, що належне використання робочих документів може покращити якість аудиту та знизити ризик помилок та недоліків [7]. Литвинов В.І. та Гуменюк Ю.В. досліджували оптимізацію процесу аудиту розрахунків з підрядниками на підприємствах будівельної галузі та рекомендували використовувати робочі документи для документування процесу аудиту і зниження ризиків помилок [9]. Шульга І.О. та Коломієць Н.В. розглядають роль робочих документів у забезпеченні якості аудиту і стверджують, що робочі документи є важливим інструментом для оцінки ризиків та забезпечення ефективності аудиту [16].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Для зазначених авторів, спільним є напрямок досліджень, спрямований на зниження ризиків при аудиті, однак жоден з авторів не приділив належної уваги до розробки робочих документів, які допомагають аудитору забезпечити належний рівень професійної уваги до кожної стадії аудиторської роботи і забезпечують доказову базу для узагальнення висновків і підготовки звіту з аудиту. Також відсутній єдиний підхід до наповнення робочих документів в аудиторській перевірці, кожен автор може запропонувати свій власний набір робочих документів для досягнення мети. Тому визначення оптимального набору робочих документів для аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками і підрядниками потребує подальших досліджень, адже це допоможе забезпечити більш ефективну аудиторську роботу, а також скоротити тривалість перевірки та надасть можливість швидко зрозуміти аналіз тим, хто не приймав безпосередньої участі в аудиті.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета даного дослідження полягає в удосконаленні існуючої робочої документації, яка дозволить аудитору забезпечити високу якість та ефективність проведення аудиту. Адже він повинен довести, що його висновки та оцінки ґрунтуються на достатньому обсязі об'єктивних та перевірених доказів, зібраних за допомогою робочих документів, які допомагають відслідковувати хід роботи та управляти ризиками, а також запевнити клієнта, що жодна важлива інформація не буде пропущена. Тому результатом дослідження будуть

розроблені аудиторські документи, які дозволяють збирати, систематизувати та зберігати інформацію, необхідну для підтвердження правомірності та обґрунтованості проведеного аудиту в разі звернення зацікавлених сторін (наприклад, акціонерів, регуляторних органів, тощо), а також допоможуть аудиторам ефективніше та точніше проводити перевірку кредиторської заборгованості на підприємствах. Крім того, такі робочі документи можуть бути використані для забезпечення відповідності зі стандартами аудиту під час наступної аудиторської перевірки та можуть бути використані в якості доказів у випадку судових розглядів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Мета аудиту розрахунків з постачальниками на підприємстві відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА) полягає у забезпеченні достовірності та повноти інформації щодо розрахунків з постачальниками, а також у виявленні можливих ризиків та недоліків у системі контролю за розрахунками з ними. Такі ризики можуть включати недостатність контролю за правильністю та повнотою розрахунків з постачальниками, недостатнє внутрішнє контролювання фінансових операцій з постачальниками, а також можливість шахрайства та інших видів фінансових злочинів.

Оскільки аудит кредиторської заборгованості з постачальниками та підрядниками має на меті перевірку правильності ведення обліку та розрахунків за товари, роботи і послуги, що може значно впливати на фінансові показники підприємства, то розробка відповідних робочих документів допомагає забезпечити ефективне та якісне проведення аудиту. При цьому, необхідно пам'ятати про те, що норми та вимоги до аудиту змінюються з часом, тому розроблені робочі документи потрібно періодично перевіряти та оновлювати відповідно до змін законодавства та регулюючих органів. Також, з урахуванням швидкої технологічної змінності, аудитор повинен розробляти та використовувати робочі документи, які враховують нові технології та інструменти для забезпечення ефективного та якісного аудиту.

Хоча окремий стандарт, що регулює аудит поточних зобов'язань, на даний момент не існує, аудитор може користуватися різними Міжнародними стандартами аудиту, які регламентують різноманітні етапи аудиторської перевірки, зокрема:

- МСА 230 «Аудиторська документація» встановлює вимоги до документації, яку повинен зберігати аудитор щодо проведення аудиту.
- МСА 300 «Планування» визначає вимоги до планування аудиту, включаючи збір і оцінку інформації про клієнта, визначення матеріальності, ризиків та системи контролю, розробку аудиторської стратегії та аудиторського плану.
- МСА 500 «Поняття й види аудиторських доказів» надає загальну інформацію про те, які докази можуть бути використані аудитором для перевірки фінансової звітності.
- МСА 505 «Зовнішні підтвердження» встановлює вимоги до отримання зовнішніх підтверджень з інших джерел для підтвердження інформації, що міститься в фінансовій звітності.
- МСА 530 «Аудиторська вибірка» визначає загальні принципи вибору вибірки операцій для аудиту, вимагає, щоб вибірка була репрезентативною для всієї популяції операцій, враховувала ризики, пов'язані з певними операціями, була достатньою за обсягом, випадковою та систематичною.
- МСА 570 «Безперервність діяльності» вимагає, щоб аудитор здійснював оцінку ризиків перерв у діяльності організації та розробляв план дій, щоб забезпечити безперервність своєї діяльності в разі таких перерв.

Проведення аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги є важливим етапом аудиторської перевірки підприємств, однак, у процесі такої перевірки можуть виникати певні проблеми, які можуть ускладнити виконання завдання у повному обсязі. Такі проблеми полягають в наступному:

- по-перше, складність збору необхідної інформації про кредиторську заборгованість, адже така інформація може бути розкидана по різних підрозділах підприємства, що може стати на перешкоді зібрати її у цілісну картину. Крім того, збір інформації про кредиторську заборгованість може бути ускладнений через необхідність звернення до партнерів з питання отримання необхідної інформації.
- по-друге, складність оцінки ризиків, пов'язаних з кредиторською заборгованістю, адже вона потребує не тільки аналізу фінансової звітності, але і врахування різноманітних факторів, таких як ринкові умови, кон'юнктура галузі, взаємодія з контрагентами та інші. Врахування всіх цих факторів може бути складним і вимагати значного зусилля з боку аудитора.
- по-третє, складність встановлення правильного балансу між точністю та ефективністю. Аудитор повинен мати достатню кількість доказів, щоб переконатися в точності інформації про кредиторську заборгованість. Однак, занадто глибокий аналіз кредиторської заборгованості може призвести до затримок у проведенні аудиту, що в свою чергу може вплинути на вчасність подання фінансової звітності та негативно вплинути на довіру до компанії. Тому аудитор повинен знайти баланс між точністю та ефективністю проведення аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги.
- по-четверте, нестабільність вимог до аудиту кредиторської заборгованості. Можливість зміни правил та нормативних документів, які встановлюють вимоги до проведення аудиту, ускладнює процес підготовки та проведення аудиту. Аудитор повинен мати достатні знання та розуміння поточних вимог до проведення аудиту кредиторської заборгованості та забезпечити відповідність процесу аудиту всім вимогам та нормативам.

- по-п'яте, недоліки у системі контролю за розрахунками з постачальниками, які можуть включати недостатність контролю за точністю та повнотою розрахунків з постачальниками, недостатнє внутрішнє контролювання фінансових операцій з постачальниками, а також можливість шахрайства та інших видів фінансових злочинів.

Однією з проблем, пов'язаних з розробкою робочих документів, є неоднаковість вимог та стандартів для аудиторської діяльності в різних країнах та організаціях. Ця проблема може призвести до різних інтерпретацій та різних результатів аудиту, що може спричинити недовіру з боку клієнтів та регуляторів.

Іншою проблемою є неефективність процесу розробки робочих документів. Наприклад, використання застарілих технологій та програмного забезпечення може призвести до затримок у процесі розробки та погіршення якості документів. Також може виникнути проблема з невірними даними або відсутністю необхідної інформації в документах, що може призвести до помилок та неправильних висновків.

Отже, аудит кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги має свої виклики та проблеми, які потребують уваги та вирішення з боку аудиторів. Проте, з правильним плануванням та проведенням аудиту, аудитор може забезпечити достовірну та точну інформацію про кредиторську заборгованість компанії, що збільшує довіру до неї з боку стейкхолдерів та інвесторів.

Різні дослідники можуть пропонувати різні підходи до аудиту кредиторської заборгованості, оскільки це широкий та складний процес, що містить у собі багато елементів. Основні методи та процедури включають перевірку договорів з постачальниками на поставку товарів, робіт і послуг; підтвердження заборгованості з постачальниками шляхом надсилання запитів на підтвердження боргу; перевірку правильності розрахунків за доставлені товари, роботи та послуги; аналіз документації, пов'язаної з кредиторською заборгованістю, включаючи рахунки-фактури, договори, розрахунки, акти виконаних робіт та інші документи; перевірку документів, пов'язаних з оплатою кредиторської заборгованості, включаючи перевірку використання платіжних документів та проведення оплати в строк, тощо.

Крім того, правила та стандарти бухгалтерського обліку та аудиту можуть змінюватися з часом, що може призвести до втрати актуальності певних методик, підходів та робочих документів аудитора. Тому, при виконанні аудиторської перевірки, досвідчений аудитор повинен використовувати свої знання та професійні судження, щоб визначити, які робочі документи та підходи найбільш ефективні в конкретному випадку.

На нашу думку, завдання та процедури аудиту можуть бути різними залежно від об'єкту аудиту, тому не існує єдиного списку завдань та процедур, що застосовуються у всіх випадках. Проте, в таблиці 1, наведемо загальний перелік основних етапів та завдань, що можуть бути релевантні для проведення аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги.

Розробка робочих документів є важливою складовою процесу аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги. Деякі з робочих документів, які можуть використовуватися аудитором, включають робочі папки, які є невід'ємною частиною процесу аудиту, вони містять всю необхідну інформацію, яку аудитор отримав під час перевірки, зокрема:

1. Первинні документи, які підтверджують факти отримання товарів, робіт або послуг, в тому числі рахунки-фактури, акти виконаних робіт, накладні та інші.
2. Копії контрактів/договорів з постачальниками, що підтверджують умови оплати і терміни поставки товарів, робіт або послуг.
3. Розрахунки та обчислення, що стосуються кредиторської заборгованості, наприклад, розрахунки періоду оборотності, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, тощо.
4. Записи та відомості про співпрацю з постачальниками, зокрема щодо зустрічей, переписок та телефонних розмов.
5. Відмітки про виконання процедур аудиту кредиторської заборгованості, включаючи перевірку первинних документів, порівняння кредиторської заборгованості з минулими періодами та інші.

Робочі папки допомагають аудитору зберегти всю необхідну інформацію та матеріали, які були використані під час аудиту кредиторської заборгованості, а також забезпечують належну документацію для звітування перед клієнтом та аудиторською компанією. У вищезазначених пунктах 3-5, перерахована інформація, яку аудитор зібрав за допомогою розроблених робочих документів. Тому нижче наведемо авторську версію різних документів, їх структуру та коротку характеристику.

Робочий документ аудитора «Тест внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками» (таблиця 1) полягає в тестуванні внутрішнього контролю за розрахунками з постачальниками та підрядниками підприємства.

Таблиця 1.

Робочий документ аудитора - Тест внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками (авторська версія)

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Так	Ні	Не можу відповісти	Примітки аудитора
1	2	3	4	5	6
1	Скільки років Ви працюєте на посаді бухгалтера в цій фірмі?				
-	менше року				
-	1 - 3				
-	3 - 5				
-	більше 5				
2	Чи існують у Вашій організації внутрішні документи з описом політики і порядку ведення бухгалтерського обліку?				
3	Чи є у Вашій організації графік документообігу та/або оперограми обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками				
4	Яка форма обліку застосована на підприємстві:				
-	меморіально-ордерна				
-	журнально-ордерна				
-	спрощена				
-	комп'ютерна (автоматизована)				
5	Які рахунки Ваше підприємство використовує для обліку розрахунків з постачальниками:				
-	631				
-	632				
-	633				
-	68				
6	Який документ регулює відношення з постачальниками:				
-	договір				
-	усна домовленість				
-	повідомлення за допомогою факсу/ електронної пошти				
7	Чи завжди первинні документи мають всі обов'язкові реквізити?				
8	Якими первинними документами оформлюється надходження матеріалів від постачальників:				
-	накладною				
-	товарно-транспортною накладною				
-	платіжним дорученням				
-	прибутковим касовим ордером				
-	видатковим касовим ордером				
-	видатковою накладною				
-	актом приймання-передачі				
9	Чи ведеться аналітичний облік у розрізі кожного постачальника і підрядника?				
10	Чи здійснюються процедури по вибору постачальників на конкурсній основі?				
11	Чи проводиться звірка розрахунків з постачальниками?				
12	На яких умовах співпрацює підприємство з постачальниками:				
-	попередня оплата				
-	післяоплата				
13	Чи були виявлені нестачі при доставці активів від постачальників?				
14	З якою періодичністю здійснюється звірення даних бухгалтерського обліку?				
-	Щодня				
-	Щотижня				
-	Щомісяця				
-	Раз на рік				
-	За рішенням головного бухгалтера				

15	Яка періодичність проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками?				
-	Щомісяця				
-	Раз на три місяці				
-	Раз на пів року				
-	Раз на рік				
16	Якою кореспонденцією рахунків відображається надходження матеріалів від постачальників:				
-	Дт 20 Кт 63				
-	Дт 20 Кт 68				
-	Дт 20 Кт 37				
17	Якою кореспонденцією рахунків відображається оплата з поточного рахунку постачальникам:				
	Дт 631 Кт 311				
	Дт 685 Кт 311				
	Дт 371 Кт 301				
18	Чи користуєтесь кваліфікаційним цифровим підписом при укладенні договорів?				
19	Чи складаються на підприємстві фінансові звіти?				
20	З якою періодичністю складаються фінансові звіти?				

Робочий документ аудитора «Звірка залишків кредиторської заборгованості з постачальниками і підрядниками» (таблиця 2) призначений для перевірки точності обліку кредиторської заборгованості підприємства з постачальниками та підрядниками. У документі зазначаються залишки на рахунках у головній книзі, які порівнюються з залишками в журналі-ордері та в автоматизованій програмі. Якщо відхилення між залишками існують, то зазначаються їх причина та примітка. Після звірки залишків аудитор може зробити висновок про точність обліку кредиторської заборгованості та можливість її оплати в строк.

Таблиця 2.

Робочий документ аудитора — Звірка залишків кредиторської заборгованості з постачальниками та підрядниками (авторська версія)

№ з/п	Запис рахунку згідно Головної книги	Залишок згідно			Розбіжність (+ або -)	Причина розбіжності, в чому полягає	Примітка аудитора
		Головної книги	Журналу-ордеру	Автоматизованої програми			
1	2	3	4	5	6	7	8

За допомогою Робочого документу аудитора «Відстеження та керування кредиторською заборгованістю перед постачальниками і підрядниками» (таблиця 3) можна відслідковувати кредиторську заборгованість перед кожним постачальником окремо, вказати загальну суму заборгованості, а також розбити її за термінами погашення. Також важливо відмітити прострочені платежі та вказати їх термін прострочення. У колонці «Причини виникнення» можна описати причини, які спричинили заборгованість перед постачальником, а в колонці «Вжиті заходи» - заходи, які були вжиті для розв'язання цієї проблеми.

Таблиця 3.

Робочий документ аудитора — Відстеження та керування кредиторською заборгованістю перед постачальниками та підрядниками (авторська версія)

№ з/п	Постачальник / підрядник	Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги										
		Загальна сума боргу, грн.	з неї			Прострочена сума боргу, грн.	з неї			В чому полягають:		
			періодом погашення, грн.				періодом прострочення, грн.					
			0 - 3 міс.	3 - 6 міс.	> 6 міс. (до 12 міс.)		0 - 3 міс.	3 - 6 міс.	> 6 міс. (до 12 міс.)	причини виникнення	вжиті заходи	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	

Робочий документ аудитора «Перевірка достовірності відображення операцій з постачальниками/підрядниками» (таблиця 4) призначений для перевірки достовірності відображення операцій з постачальниками. Цей документ містить аналіз кредиторської заборгованості з постачальниками

та підрядниками, в ньому оцінюється достовірність та повнота відображення цієї заборгованості в облікових записах підприємства.

Таблиця 4.

Робочий документ аудитора — Перевірка достовірності відображення операцій з постачальниками / підрядниками (авторська версія)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки						Розбіжність (+ або -)	Причина розбіжності, в чому полягає
		За даними фірми			За даними аудитора				
		Сума, грн.	Дебет	Кредит	Сума, грн.	Дебет	Кредит		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Призначення Робочого документа аудитора «Динаміка кредиторської заборгованості» (таблиця 5) полягає в аналізі змін кредиторської заборгованості підприємства протягом певного періоду. Дані, зібрані за допомогою цього робочого документа, можуть допомогти аудитору зрозуміти динаміку кредиторської заборгованості підприємства, виявити непояснені зміни, а також з'ясувати можливі причини таких змін.

Таблиця 5.

Робочий документ аудитора — Динаміка кредиторської заборгованості (авторська версія)

№ з/п	Строк (днів)	Минулий період	Поточний період	Розбіжність (+ або -)	Причина розбіжності, в чому полягає	Примітка аудитора
1	2	3	4	5	6	7

Робочий документ «Кредитори, яким надіслано запити» (таблиця 6) містить перелік кредиторів, яким було надіслано запити для підтвердження суми заборгованості. Крім суми заборгованості, контактних відомостей тощо, необхідно вказати, чи були використані альтернативні процедури стосовно заборгованості, наприклад, направлення попереджень та нагадувань; розстрочка платежів; судові позови та медіація. Цей документ є важливим для визначення обсягу кредиторської заборгованості, адже дозволяє збільшити достовірність та об'єктивність аудиту та забезпечити високу якість його проведення.

Таблиця 6.

Робочий документ аудитора — Кредитори, яким надіслано запити (авторська версія)

№ з/п	Найменування кредитора	Сума заборгованості для підтвердження	Контактні відомості про кредитора	Наявність відповіді на запит	Використання альтернативних процедур стосовно заборгованості	Висновок (остаточне рішення про визнання / невизнання кредиторської заборгованості)
1	2	3	4	5	6	7

За допомогою таблиці 7, аудитор має на меті зібрати і систематизувати інформацію про кредиторську заборгованість компанії виходячи з даних таблиці 6 та отримання підтвердження на запити. У таблиці міститься інформація про загальну кількість кредиторів, які відповіли на запит, загальну суму кредиторської заборгованості, аудиторську вибірку по кредиторській заборгованості, загальну кількість обраних кредиторів, осіб, а також про те, чи була підтверджена кредиторська заборгованість.

Таблиця 7.

Робочий документ аудитора — Підтвердження заборгованості постачальників та підрядників, які відповіли на запит (авторська версія)

Загальна кількість кредиторів, які відповіли на запит, осіб	Загальна сума кредиторської заборгованості, грн.	Аудиторська вибірка по кредиторській заборгованості, грн.	Загальна кількість обраних кредиторів, осіб	Кредиторська заборгованість підтверджена		Примітки аудитора
				в сумі, грн.	у % від розміру вибірки	
1	2	3	4	5	6	7

Робочий документ аудитора «Аналітична відомість бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками/підрядниками» (таблиця 8) містить аналіз розрахунків з конкретними постачальниками або підрядниками за певний період часу, що дає змогу аудитору оцінити достовірність та повноту відображення цих операцій у бухгалтерському обліку, а також проаналізувати ризики та прийняти рішення про подальші аудиторські процедури.

Таблиця 8.

Робочий документ аудитора — Аналітична відомість бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками / підрядниками (авторська версія)

№ з/п	Дата і номер зобов'язання, яке було визнано	Строк оплати	Фактичний строк оплати	Загальна сума до сплати	Фактична сума оплати	Сума відхилення (рахунок 63)		Тип заборгованості, що виникла внаслідок відхилення термінів оплати, сума в гривнях			Примітки аудитора
						Дебет	Кредит	Прострочена	Безнадійна	Не визначена	
Відповідно до договору № ____ від _____											
Допоміжна інформація											
Найменування рахунку		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит				
631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»											

У таблиці 9 міститься Робочий документ аудитора «Аналіз поточної дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги» призначений для аналізу та вивчення показників поточної дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги на підприємстві. Цей документ дозволяє аудитору отримати інформацію про заборгованість підприємства перед постачальниками та покупцями, динаміку змін та можливі ризики, пов'язані з надмірною заборгованістю. Аналіз показників поточної дебіторської та кредиторської заборгованості є важливим елементом аудиту, оскільки дозволяє аудитору зробити висновки щодо ліквідності підприємства та ризиків з несвоєчасної оплати взаєморозрахунків з партнерами.

Таблиця 9.

Робочий документ аудитора — Аналіз поточної дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи послуги на підприємстві (авторська версія)

Стаття в Балансі	Дебіторська заборгованість, тис.грн.	Кредиторська заборгованість, тис.грн.	Сума перевищень дебіторської заборгованості над кредиторською, тис.грн.	Співвідношення дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості, %	Рекомендоване значення	Абсолютне відхилення (+ або -)
	за період	за період	за період	за період		
1	2	3	4	5	6	7
За товари, роботи, послуги					0,9-1,0	

Робочий документ аудитора «Перелік порушень і помилок, виявлених під час аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги» (таблиця 10) має на меті документування порушень та помилок, виявлених під час аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги, а також вжиті заходи щодо виправлення цих порушень. Це дозволить зберегти відповідну інформацію для подальшої аналітики та розробки заходів для усунення порушень та попередження їх у майбутньому. Крім того, це забезпечить належну документацію та аргументацію результатів аудиту.

Таблиця 10.

Робочий документ аудитора — Перелік порушень і помилок, виявлених під час аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги (авторська версія)

№ з/п	Найменування первинних документів	№	Дата	Сума	Посада, прізвище, ініціали особи, яка допустила порушення	Опис (в чому полягає порушення)	Вжиті заходи
1	2	3	4	5	6	7	8

При необхідності можна поєднувати робочі документи та розробляти нові. Робочі документи аудитора можуть бути доповнені або змінені, якщо це дозволяється відповідними стандартами та правилами аудиту. При поєднанні робочих документів аудитора необхідно враховувати їхню цілісність та зв'язність, а також забезпечувати збереження конфіденційної інформації та дотримуватися правил захисту персональних даних.

Розробка нових робочих документів може бути необхідною для вирішення специфічних завдань або при проведенні перевірок в нових сферах бізнесу. Нові документи повинні бути розроблені з урахуванням стандартів та правил аудиту, а також з використанням найкращих практик та знань з відповідних областей.

Розроблені робочі документи можуть бути корисними для поліпшення ефективності та якості аудиту та допомогти виявити потенційні проблеми та недоліки в роботі підприємства.

Для вдосконалення розробки робочих документів аудитора рекомендується враховувати наступні аспекти:

1. Аналізувати та оцінювати поточний процес розробки робочих документів з метою ідентифікації можливих проблем та покращення ефективності процесу.
2. Використовувати стандарти аудиту та внутрішні положення аудиторської компанії як основу для розробки робочих документів.
3. Передбачати можливі ризики та встановлювати критерії їх оцінки та контролю.
4. Забезпечувати чітку структуру та логіку робочих документів, щоб забезпечити їх зрозумілість та легкість використання.
5. Ретельно перевіряти правильність та достатність даних, які містяться в робочих документах.
6. Враховувати рекомендації та вимоги замовника щодо розробки робочих документів.
7. Забезпечувати актуальність робочих документів та їх відповідність поточному стану об'єкта аудиту.
8. Проводити систематичний аналіз та оцінку ефективності робочих документів та вносити необхідні зміни і вдосконалення.
9. Використовувати нові технології та програмне забезпечення для автоматизації процесу розробки та покращення якості документів.

Загалом, ефективна розробка робочих документів є ключовою складовою процесу аудиту та допомагає аудитору забезпечити високу якість та надійність проведення аудиторських процедур.

Для вдосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками можна розглянути наступні напрями:

1. Розробка та застосування нових методів та технологій аудиту, що враховують особливості розрахунків з постачальниками та підрядниками. Наприклад, використання методу аналізу заборгованості з контрагентами, що дозволяє оцінити ризики виникнення неплатоспроможності та зменшити витрати на аудит.
2. Розвиток інформаційних технологій, що дає змогу збирати, обробляти та аналізувати дані про розрахунки з постачальниками та підрядниками в автоматичному режимі. Це дозволяє швидше та ефективніше виявляти ризики та підвищувати якість аудиту.
3. Підвищення кваліфікації аудиторів з питань аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, що дозволить їм краще розуміти особливості розрахунків, ризики, пов'язані з контрагентами, а також правила ведення обліку та звітності.
4. Встановлення більш жорстких правил та контролю за розрахунками з постачальниками та підрядниками. Наприклад, здійснення регулярної перевірки заборгованості з контрагентами та зменшення строків розрахунків.
5. Розробка та впровадження ефективної системи внутрішнього контролю над розрахунками з постачальниками та підрядниками, що дозволить попереджувати порушення в процесі розрахунків та швидко реагувати на них.

Ці напрями дозволять покращити ефективність аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками та зменшити ризики виникнення помилок та недостовірних даних.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Робочі документи, як правило, розробляють на основі стандартів аудиту та внутрішніх положень аудиторської компанії, їх розробка є значною складовою процесу аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги, оскільки допомагає аудитору відслідковувати всі етапи проведення аудиторських процедур та дотримуватися визначених ним критеріїв оцінки ризику та достатності доказів.

В результаті дослідження було розроблено пакет уніфікованих робочих документів для проведення аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками і підрядниками. Також рекомендовано враховувати певні аспекти при складанні та застосуванні робочих документів, які допоможуть виявити потенційні проблеми та недоліки в роботі підприємства. Але необхідно пам'ятати про те, що робочі документи не можуть замінити професійну оцінку аудитора та його експертні знання, а також не можуть вирішити всі проблеми, пов'язані з аудитом, але можуть допомогти у підвищенні ефективності та якості аудиторської перевірки, оскільки при такому комбінованому підході до аудиту, можна досягнути кращих результатів та отримати більш об'єктивну картину стану фінансових операцій. Також важливо бути уважним і не залежати виключно від робочих документів, а використовувати їх як один із ефективних інструментів при аудиторській перевірці.

Література

1. Безкоровайна Л. В. Особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2016. – № 12. – С. 37–44.

2. Візіренко С.В. Аудит кредиторської заборгованості: сутність та особливості проведення // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2018. – № 2. – С. 31-34.
3. Джонсон Р., Дейвіс М. Аудиторські процедури для оцінки кредиторської заборгованості // Аудиторський вісник. – 2017. – № 6. – С. 15-21.
4. Іванеску А., Ганеа М.А. Аудит кредиторської заборгованості – комплексний підхід // Журнал економічної літератури. – 2019. – №. 57 (3). – С. 651-669.
5. Коблянська І. О., Коблянська Г. Ю., Гребенчук Ж. В. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства зпостачальниками і підрядниками // Modern economics. – 2017. – № 3. – С. 78–87.
6. Коновалова К.Т., Макарова А.С. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею // Причорноморські економічні студії. – 2018. – № 34. – С. 181–184.
7. Кравцов А.П. та Клочко І.В. Робочі документи в аудиті: оцінка використання та їх вплив на якість аудиторських послуг // Бухгалтерський облік і аудит. – 2019. – № 1. – С. 31-36
8. Кулаковська Л.П. Аудит кредиторської заборгованості підприємства // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, менеджмент, фінанси. – 2014. – № 195, Т. 2. – С. 89-95.
9. Литвинов В.І. та Гуменюк Ю.В. Оптимізація процесу аудиту розрахунків з підрядниками на підприємствах будівельної галузі // Науковий вісник Полісся. – 2021. – № 1 (25). – С. 114-121.
10. Никонів М.О. Аудиторський підхід до оцінки ризику заборгованості підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – 2016. – Т. 1 (48). – С. 100-104.
11. Огійчук М.Ф. Особливості аудиту кредиторської заборгованості на підприємствах України // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2016. – № 685. – С. 105-114.
12. Пітель М. А. Особливості обліку кредиторської заборгованості в умовах ризику //Економічний аналіз. – 2017. – Т. 26 (2). – С. 96-103.
13. Подольський В. (2016). Особливості використання методик аудиту для оцінки сутності об'єктів аудиту в умовах нестабільності фінансових ринків // Науковий вісник Полісся. –2016. – № 2(10). – С. 118-125.
14. Трофименко О.А. Особливості проведення аудиту кредиторської заборгованості підприємства // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 3-4 (1). – С. 99-102.
15. Утенкова, К.О. Визначення методів та методик оцінки кредиторської заборгованості як об'єкта аудиту // Наукові праці Фінансово-економічного коледжу КНТЕУ. – 2018. – № 21. – С. 87-94.
16. Шульга І.О. та Коломієць Н.В. Роль робочих документів у забезпеченні якості аудиту //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. – 2021. – № 5 (175). – С. 144-149.

References

1. Bezkorovaina L. V. (2016) Osoblyvosti bukhgalterskoho obliku debitorskoi i kredytorskoi zaborhovanosti u vitchyzniani i zarubizhnii praktysi [Features of accounting for accounts receivable and payable in domestic and foreign practice]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, vol. 12, pp. 37–44.
2. Vizirenko S. V. (2018) Audyty kredytorskoi zaborhovanosti: sutnist ta osoblyvosti provedennia [Audit of accounts payable: essence and features of implementation]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka» – International Scientific Journal «Internauka»*, vol. 2, pp. 31–34.
3. Dzhonson R., Deivis M. (2017) Audytorski protsedury dlia otsinky kredytorskoi zaborhovanosti [Audit procedures for assessing accounts payable]. *Audytorskyi visnyk – Audit Bulletin*, vol. 6, pp. 15–21.
4. Ivanescu A., Hanea M. A. (2019) Audyty kredytorskoi zaborhovanosti – kompleksnyi pidkhid [Audit of accounts payable: a comprehensive approach]. *Zhurnal ekonomichnoi literatury – Journal of Economic Literature*, vol. 57(3), pp. 651–669.
5. Koblianska I. O., Koblianska H. Yu., Hrebenuk Zh. V. (2017) Metodyka obliku i audytu rozrakhunkiv pidpriumstva z postachalnykamy i pidriadnykamy [Methods of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors]. *Modern Economics*, vol. 3, pp. 78–87.
6. Konovalova K. T., Makarova A. S. (2018) Udoskonalennia obliku kredytorskoi zaborhovanosti ta metody upravlinnia neiu [Improvement of accounting for accounts payable and methods of its management]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, vol. 34, pp. 181–184.
7. Kravtsov A. P., Klochko I. V. (2019) Robochi dokumenty v audyti: otsinka vykorystannia ta yikh vplyv na yakist audytorskykh posluh [Working papers in audit: assessment of use and their impact on the quality of audit services]. *Bukhgalterskyi oblik i audyt – Accounting and Audit*, vol. 1, pp. 31–36.
8. Kulakovska L. P. (2014) Audyty kredytorskoi zaborhovanosti pidpriumstva [Audit of accounts payable of an enterprise]. *Naukovyi visnyk Natsionalnogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Serii: Ekonomika, menedzhment, finansy – Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Economics, Management, Finance*, vol. 195(2), pp. 89–95.
9. Lytvynov V. I., Humeniuk Yu. V. (2021) Optymizatsiia protsesu audytu rozrakhunkiv z pidriadnykamy na pidpriumstvakh budivelnnoi haluzi [Optimization of the audit process of settlements with contractors at construction enterprises]. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific Bulletin of Polissia*, vol. 1(25), pp. 114–121.
10. Nykonovych M. O. (2016) Audytorskyi pidkhid do otsinky ryzyku zaborhovanosti pidpriumstva [Audit approach to assessing the risk of indebtedness of an enterprise]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics*, vol. 1(48), pp. 100–104.
11. Ohichuk M. F. (2016) Osoblyvosti audytu kredytorskoi zaborhovanosti na pidpriumstvakh Ukrainy [Features of the audit of accounts payable at Ukrainian enterprises]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky – Economics: Problems of Theory and Practice*, vol. 685, pp. 105–114.
12. Pitel M. A. (2017) Osoblyvosti obliku kredytorskoi zaborhovanosti v umovakh ryzyku [Features of accounting for accounts payable in risk conditions]. *Ekonomichnyi analiz – Economic Analysis*, vol. 26(2), pp. 96–103.

-
13. Podolskyi V. (2016) Osoblyvosti vykorystannia metodyk audytu dlia otsinky sutnosti ob'ektiv audytu v umovakh nestabilnosti finansovykh rynkiv [Features of using audit methodologies to assess the essence of audit objects in conditions of financial market instability]. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific Bulletin of Polissia*, vol. 2(10), pp. 118–125.
  14. Trofymenko O. A. (2014) Osoblyvosti provedennia audytu kredytorskoi zaborhovanosti pidpriemstva [Features of conducting an audit of accounts payable of an enterprise]. *Ekonomichnyi chasopys-XXI – Economic Journal-XXI*, vol. 3–4(1), pp. 99–102.
  15. Utenkova K. O. (2018) Vyznachennia metodiv ta metodyk otsinky kredytorskoi zaborhovanosti yak ob'ekta audytu [Determination of methods and methodologies for assessing accounts payable as an object of audit]. *Naukovi pratsi Finansovo-ekonomichnoho koledzhu KNTEU – Scientific Works of the Financial and Economic College of KNTEU*, vol. 21, pp. 87–94.
  16. Shulha I. O., Kolomiets N. V. (2021) Rol robochykh dokumentiv u zabezpechenni yakosti audytu [The role of working papers in ensuring the quality of audit]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho – Scientific Bulletin of Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynskyi*, vol. 5(175), pp. 144–149.